

dává nutnou pronikavou revisi osvobození a sjednocení sazeb. V tomto směru předmět tento zaslouží ještě bližší diskusse.

Panujícímú zmatku trestních ustanovení finančních věnuje autor značné místa; je to velmi bolestná kapitola nejen finančního práva speciálně, ale správního práva vůbec. Není ovšem přítelem převodu trestní působnosti na řádné soudy, což s praktickými zkušenostmi u nás i v cizině učiněnými naprosto souhlasí. Správně vytyká povahu finančního práva trestního v sankci trestní na vědomé překročení zákazů, nebo — jak dodávám — vědomé neplnění příkazů, pokud se vztahují na vyšetření základů daňových a zabezpečení potřebné kontroly vůbec, při čemž »vědomost« zastupuje kriminalistickou funkci »zlého úmyslu«. Ale přes to přál by si prozatím pouze jednotnou kodifikaci.

Vůči jednotnému řádu dávkovému dle vzoru německého má autor některé pochybnosti, jež ovšem hledě na různou konstrukci dávkovou nelze tak zholá odmítnouti.

Po důkladném rozboru daně pozemkové neodhodlal by se autor snadno ke změně posavadních předpisů; pro daň domovní žádá unifikaci předpisů dnes bezútesně roztržštěných a snížení sazeb spolu se zavedením zdanění užitné hodnoty budov sloužících výrobě průmyslové, živnostenské i zemědělské. Živnostenská daň má se přimykati ke skutečnému výnosu a býti ukládána spolu s daní důchodovou, čímž ovšem, čehož autor nepostřehuje, byla by postížena rezervy tvořící funkce let konjunkturních a poškozzen finanční zájem státní v letech ztrátových.

Že periodickou daň z majetku nelze doporučiti, jest i v podrobnějším výkladu autorově zdůrazněno.

Posouzení financí samosprávných vychází u autora od ideje sjednocení správní koleje, jež sice podle ustanovení naší ústavy má nastati při vyšších svazcích posud samosprávných, ale ovšem netýká se samosprávy obecní. Arci názor, že přiděly státní mají míti funkci pouze subsidiární, odporuje přímo zákonným ustanovením o budoucí správě župní a okresní, maje ovšem plnou platnost v oboru financí obecních. Autor v tomto oboru vůbec obmezuje se především na stanovisko kritické.

Jistě práci tuto sluší vítati jakožto obohacení naší finančně-právní literatury i jakožto zajímavý doklad práce zákonodárné techniky, k němuž i po provedené reformě daňové praxe často sahnouti bude nucena.

D r a c h o v s k ý.

Statistika.

Josef Gruber: Populační otázka. (Lidová universita, sv. VIII., 1923.)

Knihá Gruberova o populační otázce podává cenný příspěvek k této otázce tak staré a přece stále aktuální.

Gruberův spis, který ze značné části vznikl ze starších studií, otištěných většinou v Národohospodářském obzoru, obsahuje nejprve historický přehled populačního problému, názory na populační problém za starověku, středověku, názory merkantilistické, fysiokratické, klasické školy národohospodářské a všech významných spisovatelů v tomto oboru.

V kapitole druhé podává G. přehled základních prvků pohybu obyvatelstva, zabývá se statistikou populační a současným poklesem počtu porodů, a dále probírá různé příčiny tohoto poklesu.

V kapitole třetí zabývá se G. populačními poměry jednotlivých národů evropských, zvláště otázkou populace francouzské, otázkou vystěhovaleckou a českou otázkou populační.

V kapitole čtvrté a páté probírá autor kriticky jednotlivé teorie vysvětlující příčiny úbytku porodů.

V kapitole šesté vrací se G. k hodnocení poklesu počtu porodů s hlediska individua, rodiny, národa a lidstva.

Kapitoly sedmá a osmá věnovány jsou politice populační.

Neobyčejně bohatý materiál jak statistický, tak myšlenkový, který G. ve svém spise shrnul, jakož i vznik spisu ze starších studií (psaných během světové války) je patrně příčinou, že G. nezaujímá k populačnímu problému stanoviska zcela jednotného. Pouze rozбором statistického materiálu je možno nabytí s přibližnou přesností objasnění příčin jevů populačních a změn v nich, zejména též úbytku počtu porodů. V tomto směru příklání se G., pokud možno souditi z toho, co praví na str. 84., ke theorii rationalistické, ač jinak uznává i vliv jiných momentů na pokles natality. Dospěl jsem jinde na základě analýsy statistického populačního materiálu ku přesvědčení, že hlavní vnější motiv, působící na lidskou vůli, je pokles úmrtnosti, který u nás (a také jinde) objevil se od let sedmdesátých minulého století. Tuto theorii nelze však bez dalšího považovati za všeobecně platnou, neboť motivy na lidskou vůli působící mohou býti v různých zemích různé a různé intensity, a vyžadovaly by v každém případě zvláštního vyšetření.

Z rozborů populačních jevů musí však též vyplývati směrnice pro populační politiku. G. správně poukazuje k tomu, jak průběhem dob střídaly se zcela protichůdné názory a opatření v populační politice. Pro dnešní dobu hlásí se G. v oboru populační politiky ke směru sociálně-politickému, toliko sociální politikou lze prováděti úspěšnou politiku populační. V tomto směru možno s G. zcela souhlasiti; je sice pravda, že touto politikou nedocílí se velkých výsledků kvantitativních, ale domnívám se, že nynější celková situace hospodářská, s trvalou nejistotou politickou v Evropě, s velkým a stále vzrůstajícím vystěhovalectvím ze Slovenska není ani vhodná pro intenzivní politiku populační. Do rámce sociálně-politických opatření, které mají zároveň povahu opatření populačně-politických, spadá na př. podpora stavebního ruchu, drahotní příplatky rodinné státních zaměstnanců, avšak všecky tyto akce ome-

zeny jsou nepříznivou finanční situací státu a jsou myšleny pouze jako akce přechodné, nikoli jako trvalá opatření populačně-politická.

Jest si jen přáti, aby kniha Gruberova došla hojně pozornosti zejména v kruzích, které často mluví o radikálních návrzích populačně-politických, aniž by si ujasnily dosah a obtíže populační otázky.

C. Horáček ml.

ZPRÁVY.

VYPSÁNÍ CENY.

»Z nadání z r. 1888/89 k odměňování vědeckých prací posluchačů české university Karlovy v Praze«, vypisuje se cena 320 Kč slovy tři sta dvacet korun za nejlepší práci vědeckou z oboru

»Práva českého«

na téma:

»Raabisace v Čechách«.

O cenu tuto mohou se dle článku VI. nadací listiny ucházeti nejen řádní posluchači práv, nýbrž i ti, kdož studia svá jako řádní posluchači již dokončili a ke zkouškám státním neb rigorosům se připravují, což však platí pouze do tří let po ukončených studiích. Kdož o cenu chce se ucházeti, zadejž práci svoji nejpozději do

30. listopadu 1924 incl. o 12. hod. polední

na děkanství fakulty právnické Karlovy university.

Práce označena budiž heslem a připojeno budiž jméno autorovo v uzavřené obálce opatřené týmž heslem.

Cena bude udělena do konce prosince 1924.

V Praze, dne 10. prosince 1923.

DĚKANSTVÍ PRÁVNICKÉ FAKULTY UNIVERSITY KARLOVY
V PRAZE.